Mike Reyfman

Amerikos peizažo meistras

Justė Jonutytė

Daugumai europiečių būtų sunku tuo patikėti, tačiau daugiau kaip 75% Amerikos piliečių net neturi paso. Ši šalis, kuri savo dydžiu beveik prilygsta visam Europos žemynui, tiek savo gyventojams, tiek svečiams gali pasiūlyti tokią įvairovę, kad daugeliui net nekyla mintis keliauti už jos ribų. Nuo to laiko, kai Ukrainoje gimęs fotografas Mike'as Reyfmanas prieš aštuonerius metus persikėlė gyventi į Ameriką, šis kraštas vis dar nenustoja jo stebinti. Fotografo smalsumas kiekvieną savaitę jį nubloškia į vis kitą žemyno pakraštį – nuo sausros išdegintų Arizonos kanjonų iki vandeningų pakalnių ar bauginančių Aliaskos ledynų. „Peizažo fotografija padeda gamtos stebėtojui atrasti ryšį ir susitapatinti su beribiu pasauliu ir jį supančiu stebuklu" – peizažo genijaus Anselio Adamso žodžius mums primena nuo dažnų kelionių niekada nepailstantis Mike'as.

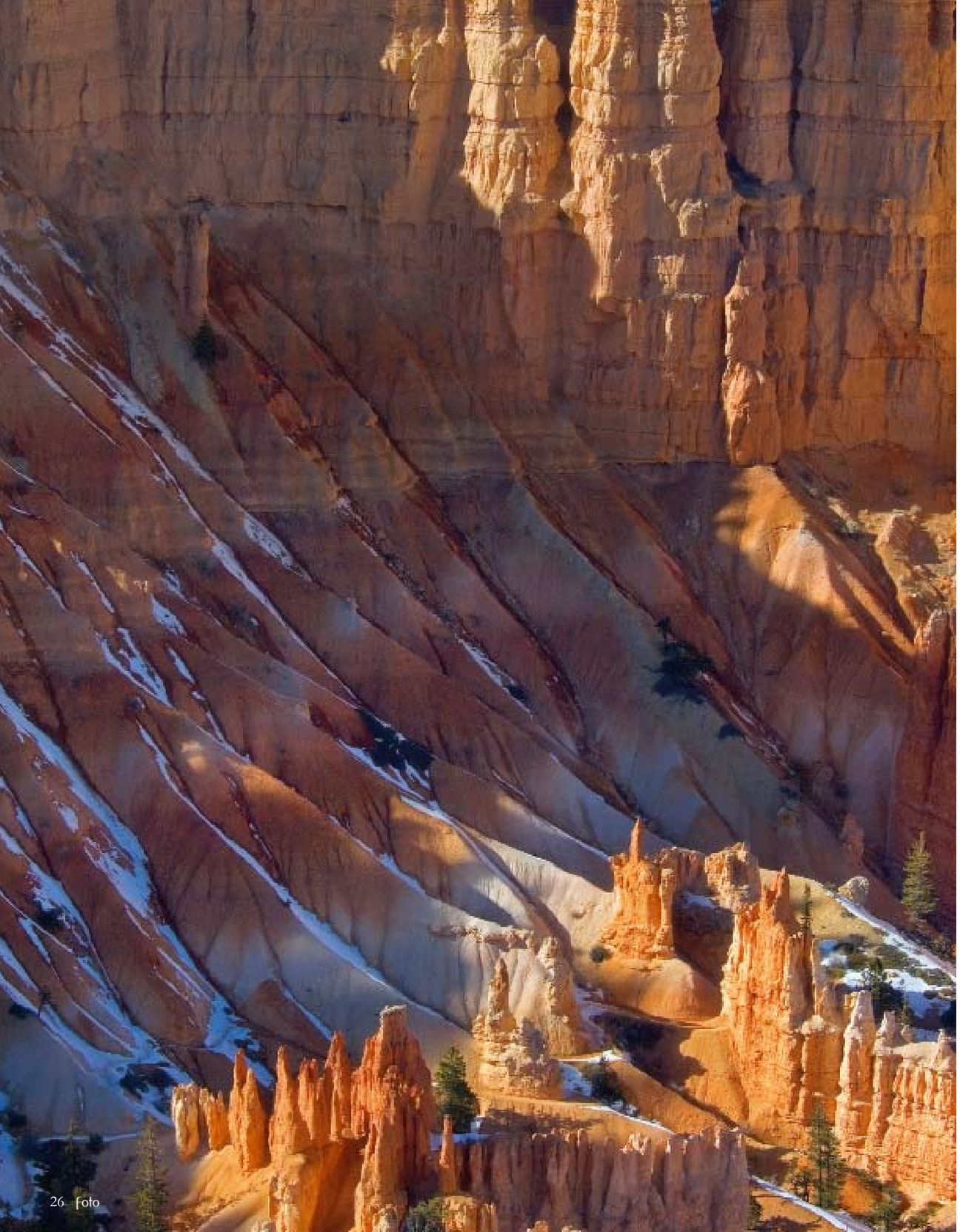

Pradžia

Mitas, kad fotografijos genas keliauja iš kartos į kartą, ne iš piršto laužtas. Mike'o tėvas Efimas Reyfmanas – savo laikų reklamos fotografijos guru Ukrainoje. „Fotografija susidomėjau iš tiesų vėlai. Visą vaikystę ir paauglystę praleidau stebėdamas dirbantį tėvą, tačiau nė karto nekilo noras pačiam pabandyti. Didelės ir sunkios medinės dėžės (senoviniai fotoaparatai), laboratorijos, chemikalai – visa tai atrodė pernelyg tolima ir sudėtinga. Buvau patenkintas ir užsiėmęs savo studijomis: architektūra, daile, grafika. Vis dėlto vieną dieną, jau baigęs universitetą, palėpėje atradau puikiai išsilaikiusį 1936-ųjų „Kodak Retina“, kurį senelis parsivežė kaip trofėjų iš Antrojo pasaulinio karo. Šis beveik mėgėjiškas fotoaparatas nė iš tolo nepriminė bauginančių tėčio prietaisų. Net nepastebėjau, kaip įsitraukiau į fotografiją – jau po poros dienų tūnojau laboratorijoje ryškindamas pirmąsias savo juostas. Kadangi mano naujas pomėgis sutapo su dukters gimimu, valandų valandas praleidau bandydamas pagauti kiekvieną jos judesį ir išraišką.“

Pokyčiai

Iširus Sovietų Sąjungai, susidarė verslui palankios aplinkybės, ir komercinė veikla ilgam laikui mane nutolino nuo meno. Firma, kurią pradėjome nuo mažyčio darbo kabineto mūsų namo rūsyje, greitai išaugo į vieną didžiausių leidybos kompanijų Ukrainoje, samdančių šimtus darbuotojų. Deja, kai nusprendėme per Ukrainos prezidento rinkimus paremti vieną demokratų kandidatą, įsigijome nemažai priešų. Nors iš šalies išvykti niekas neliepė, nusprendėme, kad laikas kažką keisti. 2000-aisiais su šeima palikome Ukrainą ir persikėlėme gyventi į JAV, kur gyvenimą pradėjau iš naujo kaip fotografas. Šiuo metu gyvenu iš reklamos užsakymų, peizažo kadrų ir mano organizuojamų gamtos fotografijos kelionių.

Kodėl peizažas? Įtakos

„Peizažo fotografija – pats didžiausias fotografo sugebėjimų išbandymas, tačiau dažnai ir pats didžiausias nusivylimas“ – yra pasakęs geriausiu visų laikų peizažo fotografu tituluojamas Anselis Adamsas. Gamtos kūriniai mums visiems taip gerai pažįstami, ranka pasiekiami, todėl tam, kad jų fotografijos būtų ypatingos, reikia daug techninių žinių ir unikalios vaizduotės. Fotografuodamas peizažą, jaučiuosi kaip vienišas karys karo lauke – tik nuo mano paties požiūrio ir kūrybingumo priklauso galutinis rezultatas. Iš senų fotografijos vilkų man labiausiai imponuoja Anselis Adamsas. Jo fotografijos net po daugelio metų, skaitmeninės fotografijos laikais, tebeatrodo modernios. Tai, ko iš jo išmokau, nėra nei kompozicija, nei tonų ar šviesos perteikimas. Svarbiausia peizažo fotografijoje nuotaika, be jos nė vienas kadras nėra vertingas. Laikui bėgant, sparčiai keičiasi technologijos, ir fotografai gali pasitelkti vis naujesnes priemones tam, kad išgautų kuo subtilesnius efektus. Ir vis dėlto peizažo fotografijos esmė – nuotaika – visuomet lieka tokia pat svarbi.

Nuolat domiuosi ir šiuolaikiniais gamtos fotografais. Šiuo metu mane labiausiai žavi Ladislavo Kamarado, Davido Muencho ir Igorio Menakerio darbai.

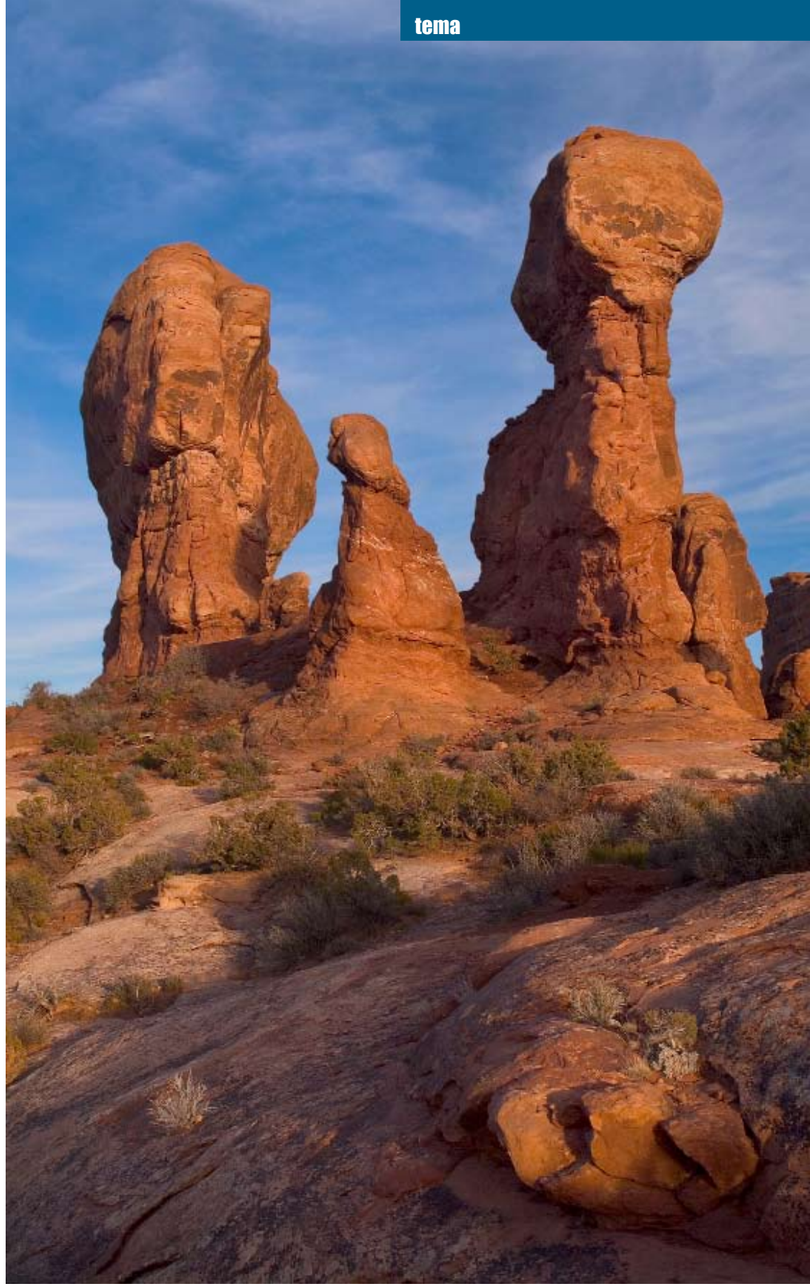

Mėgstamiausias kadras

Norėčiau tikėti, kad pats geriausias kadras manęs dar vis laukia ateityje. Vis dėlto galiu papasakoti apie keletą kadrų, kurie man asmeniškai labai brangūs. Prieš keletą metų žiūrinėdami nuotraukas internete su draugu fotografu radome nuostabios vietovės kadrą, darytą Lake Powell (rezervuaras tarp Jutos ir Arizonos valstijų). Abu nusprendėme, kad tokią ypatingą vietą galėtume įamžinti dar įspūdingiau. Iš pat pradžių susidūrėme su problemomis – juk težinojome, kad nuotrauka daryta Lake Powell, o šio ežero pakrantė ilgesnė net už visą vakarinę Amerikos pakrantę. Surinkę kiek daugiau informacijos, pagaliau turėjome miglotą nuovoką, nuo ko pradėti – nusprendėme važiuoti į Alstrom Point vietovę. Ten nuvykę, pakalbinome rezervuaro prižiūrėtojus, vadinamus reindžeriais, tačiau jie tiktai stengėsi mus atkalbėti sakydami, kad į mūsų pasirinktą vietą kelias neveda iki galo ir paskutines mylias, nešantis visą įrangą, teks sukarti pėsčiomis bei kirsti sraunų upelį. Vis dėlto nusprendėme leistis į kelią ir iš tiesų, likus porai valandų iki saulėlydžio, kelias pranyko, o priešais mus atsivėrė laukai su juosmenį siekiančia augalija ir po ja stūksančiais aštriais akmenimis. Nors numatytos vietos ir nepriėjome, prieš pat nusileidžiant saulei atsidūrėme ant plynaukštės ir pagavome paskutinius saulės spindulius ant smėlėtų uolienų šlaitų, kontrastuojančius su tamsiai mėlynais ežero tonais tolumoje. Padarę keletą kadrų, kuo greičiau sprukome nuo naktinių negyvenamos vietovės pavojų.

Nusprendėme, kad kitą dieną pabandysime surasti būtent tą vietą, dėl kurios leidomės į kelionę, net jei teks nakvoti pačioje vietovėje. Šįkart keliui pasibaigus dar vakar juosmenį siekusi augalija jau buvo mūsų išmindžiota, todėl judėjome daug sparčiau. Kai pasiekėme išsvajotą vietą, viskas buvo idealu – net šviesa su mumis „bendradarbiavo“. Po keleto valandų fotografavimo, sėdėdami ant skardžio ir stebėdami laukinę Arizonos naktį, pakėlėme po išlaikyto vyno taurę.

Metodai

Į peizažo fotografijos kelionę niekada nesileidžiu vienas ir tam yra daug priežasčių. Visų pirma, dažniausiai keliauju į visiškai neapgyvendintas vietas, kur mylių mylias nepamatysi nei žmogaus, nei pastato, ką jau kalbėti apie parduotuvę ar viešbutį. Kad ir kas tai būtų – ar pietvakarių laukymės ir jų statūs šlaitai bei pranykstantys keliai, ar miškais nusėti Kanados kalnai, kuriuose laisvai klaidžioja meškos ir grizliai, keliauti vienam nebūtų saugu ir protinga. Tau visuomet reikia kompaniono, o kažkam kitam reikia tavęs. Net bijočiau įsivaizduoti, kas nutiktų, jei susižeisčiau vienas būdamas dykumoje – juk tokių vietų nepasiekia net mobilusis ryšys.

Antra, visuomet norisi su kažkuo pasidalinti tuo nepaprastu pojūčiu, aplankančiu atsidūrus ant skardžio, nuo kurio atsiveria neapsakomi vaizdai. Kas geriau už kitą peizažo fotografą galėtų tai suprasti ir tuo įausmu pasidalinti? Dar viena svarbi priežastis, dėl kurios fotografai stengiasi kooperuotis leisdamiesi į peizažo fotografijos išvykas, – išlaidos. Vien tik specialių leidimų kainos siekia tūkstančius dolerių. Kai kurių vietų fotografavimui, pavyzdžiui, Lake Powell, reikia nuomotis malūnsparnį, ką jau kalbėti apie vietoves, kuriose jų nėra ir tenka mokėti už malūnsparnio atgabenimą keltu bei piloto apnakvindinimą. Poros ar trejeto valandų fotografavimas gali atsieiti ne mažiau nei 20–30 tūkstančių dolerių ir išlaidas pasidalinti visuomet naudinga. Būtent todėl ir pradėjau organizuoti peizažo fotografijos turus savo draugams ir kitiems fotografijos mėgėjams.

Pavojai

Visuomet esu pasiruošęs dėl kadro padaryti viską, kas įmanoma, tačiau savo gyvybe niekuomet nerizikuočiau. Oro sąlygos fotografuojant gamtą gana dažnai būna ekstremalios – kai stengiausi užfiksuoti saulėtekį Bryce nacionaliniame parke Jutoje, temperatūra siekė beveik 30 laipsnių šalčio, o vėjo greitis viršijo 40 km/val. Tokių karščių, kokie būna kai kuriuose Amerikos kanjonuose vasaros metu, niekada neteko patirti gyvenant Europoje. Nors ir stengiuosi būti labai atsargus, nuo pavojų negali apsisaugoti nė vienas rimtas peizažo fotografas. Praeitais metais su grupe kolegų fotografavome Kanados Rockies, didžiulį 325 km ploto 1,8 km virš jūros lygio iškilusį ledlaukį. Su keletu kolegų dirbome ant virš ledlaukio kybančio tilto, kai pastebėjome, kad viena mergina, ieškodama „idealaus kadro“, pamažu leidžiasi 45 laipsnių statumo žvyruotu šlaitu sraunios upės link. Buvome per toli, kad ji mus išgirstų ar galėtume ką nors padaryti, tad pasibaisėję stebėjome, kaip ji pradėjo slysti tiesiai link ledinės ir stiprios it jūros bangos kalnų upės srovės. Likus vos pusmetriui iki upės, ji pagaliau užsikabino už pakrantėje stūksančių riedulių. Mano galvoje atsirado dar viena žila sruoga.

Fototechnika

Šiuo metu naudoju tik skaitmeninius fotoaparatus – taip galima daug greičiau ir paprasčiau gauti norimą rezultatą. Vis dar tebejaučiu sentimentus juostai ir žaviuosi žmonėmis, kurie ją naudoja. Taip jau atsitiko, kad esu „nikonistas“ – esu išbandęs daugumą profesionalių „Nikono“ modelių. Šiuo metu mano pagrindinis „ginklas“ – „Nikon D3“, o „Nikon D90“ – lengvesnis atsarginis variantas. Fotografuodamas peizažą naudoju paties įvairiausio židinio nuotolio objektyvus – nuo 10.5 iki 400 mm. Mano kuprinė, ruošiantis peizažo fotografijos kelionei, atrodytų taip: „Nikon AF-S 17–35 mm f/2.8D IF-ED“, „Nikon AF-S 24–70 mm f/2.8G ED“, „Nikon AF VR 80–400 mm f/4.5–5.6D ED“, „Nikon DX AF Fisheye-Nikkor 10.5 mm f/2.8G ED“ (šis praverčia fotografuojant plyšius olose). Norėdamas įamžinti gyvūnus ar paukščius, keičiu savo lėtesnį 80–400 mm objektyvą į du spartesnius: „Nikon AF-S 70–200 F/2.8 ED VR“ arba „AF-S VR Zoom-NIKKOR 200–400 mm f/4G IF-ED“.

Nors nuolat tobulėjanti kompiuterinė įranga leidžia radikaliai redaguoti nuotraukas ir tuo naudojasi daugelis fotografų, stengiuosi kiek įmanydamas daugiau nuveikti dar prieš fotografuodamas. Būtent todėl naudoju poliarizacinius filtrus, šviesinančius dangų ir lapus ar skaidrinančius vandenį, bei neutralaus tankumo (ND) filtrus, sulėtinančius vandens tėkmę ir dramatizuojančius debesų judėjimą.

Auksinės valandos

Ne iki galo sutinku su daugeliui fotomenininkų gerai žinoma peizažo fotografijos taisykle, kad paroje yra tik dvi valandos, kai galima įamžinti gamtą – saulei kylant ir leidžiantis. Manau, kad viskas priklauso nuo vietos, apšvietimo ir oro sąlygų. Nors „auksinių valandų“ spinduliai nudažo pietinį kraštovaizdį nuostabiais auksiniais ir rusvais atspalviais, o sniegu otas viršukalnes apgaubia švytinčia aureole, ši taisyklė galioja ne visiems peizažams. Pavyzdžiui, plyšių nusėtuose kanjonuose Amerikos pietvakariuose geriausia fotografuoti vidury dienos, kai saulės spindulių pluoštai pro juos prasiskverbia ir atsispindi nuo skirtingų uolos kraštų, kiekvienąkart įgaudami vis naują atspalvį. O štai Aliaskoje vasaros pradžioje per baltąsias naktis galima fotografuoti visą naktį.

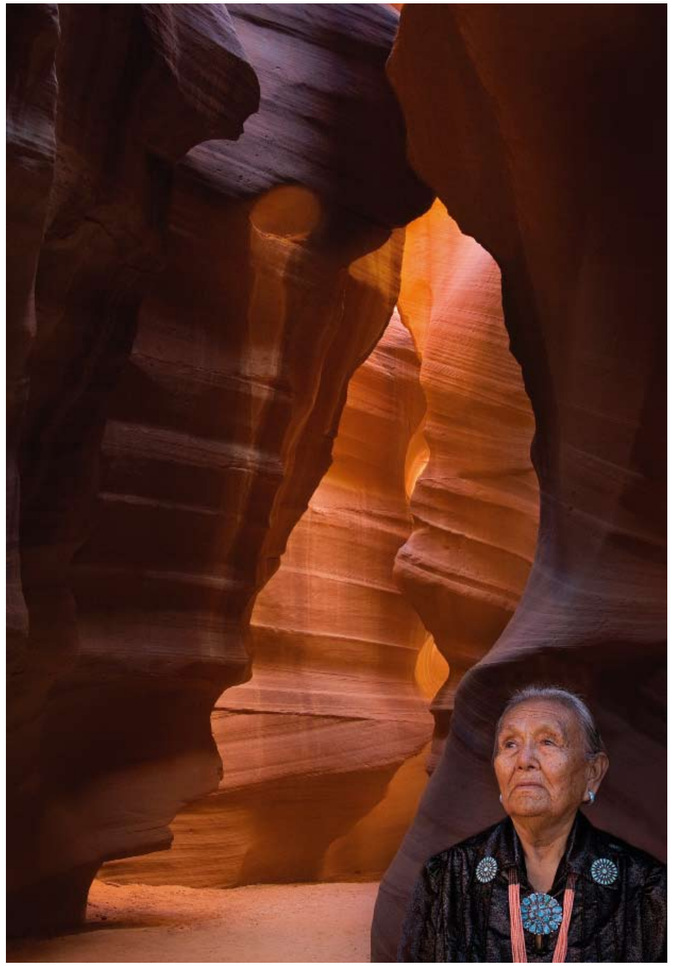

(Viršuje)„Nikon D2X“ su „AF-S Zoom-NIKKOR 17–35 mm f/2.8D IF-ED“ objektyvu 17 mm 1/13 sek., F 1, ISO 100,„Manfrotto“ trikojis su „RRS B-40“,„RRS L-plate“;„Marumi Slim 77 mm CPL“ filtras.

(Apačioje)„Nikon D2X“ su „AF-S Zoom-NIKKOR 28–70 mm f/2.8D IF-ED“ objektyvu 48 mm–72 mm, ekspozicija – 14 sek., F 11, ISO 400.

The Wave (Banga)

Nedaug pasaulio kraštovaizdžių galėtų lygintis su The Wave. Motina gamta šios vietos grožį sukūrė pati, belieka šį nepakartojamą reginį užfiksuoti. Tai tarp Jutos ir Arizonos valstijų susidarę labai vingiuoti smiltainiai, primenantys įvairiausias deformuotas figūras. Dėl geležies nuosėdų uolienose The Wave gali pasigirti įspūdingu spalvų deriniu – geltoni, rusvi ir raudoni tonai nepastebimai pereina iš vieno į kitą bangomis. Gamtos apsaugos organizacijos riboja lankytojų skaičių ir išduoda vos 20 leidimų per dieną. Nepaisant griežtų apribojimų, šią vietą aplankyti man pasisekė net tris kartus. Pirmasis įspūdis buvo nepamirštamas – švelnios, bet sodrios pastelinės spalvos, skaidri linijų grafika, silpnai ant sienų krintanti ir atsispindinti šviesa. Vandens telkinys tąkart beveik nevirpėjo, o jo atspindžiai buvo idealūs. Diena buvo apsiniaukusi, tad šešėliai ant smiltainio sienų sušvelnėjo. Kad dalis vandens būtų permatoma, o dalis atspindėtų smiltainio vingius, į pagalbą pasitelkiau žiedinį poliarizacinį filtrą.

Man befotografuojant, vienas kolega visai netyčia prabėgo pro šalį. Ši nykštukiška figūra kadro gilumoje nuotrauką papildė mistikos, paslaptingumo elementu. Kitą kartą atvykęs į The Wave, vandens telkinio toje vietoje neberadau – jis buvo visiškai išdžiūvęs. Taip pat užfiksavau ir keletą abstrakčių kadrų. Jie populiaresni dizaino industrijoje – dekoruojant namus ir biurus. Paskutinį kartą lankydamasis The Wave, pasikviečiau aktams pozuojantį modelį. Mano manymu, smiltainio plastika gražiai atkartoja natūralias kūno formas.

Aukštutinis ir Žemutinis Antilopės kanjonai

Bene populiariausias fotografijos objektas Amerikos pietvakariuose – Žemutinis ir Aukštutinis Antilopės kanjonai Arizonoje. Kiekvienam fotografijos mėgėjui jie siūlo idealų derinį: gilumą, erdvę, patrauklias spalvas ir nepaprastą apšvietimą. Ši vieta stebina ypatingu temperatūros svyravimu – patekus į vidų, temperatūra nukrinta net 20 laipsnių. Pirmą kartą lankydamasis kanjone, dar prieš jam išpopuliarėjant, susitikau ypatingą moterį Sue Tsosie. 1931-aisiais, būdama dvylikos, ji šį kanjoną atrado ieškodama pasiklydusio ėriuko. Dabar jau senyvą kanjono atradėją fotografavau su tradiciniais Navajo indėnų genties amuletais. Esu vienas iš nedaugelio fotografų, įamžinusių kanjono atradėją Antilopės kanjone.

„Nikon D2X“ su „AF-S Zoom-NIKKOR 17–35 mm f/2.8D IF-ED“ objektyvu, 35 mm–52 mm, ISO 200, „Marumi Slim 77 mm CPL“ filtras; „Manfrotto“ trikojis ir „RRS B-40 Bollhead“, „RRS L-plate“; 0,4 sek., 4 sek. ir 11sek.; sujungta „Photoshop“ programa.

Pabaigai

„Peizažo fotografija – nelengva užduotis, bet verta visų pastangų, nes priverčia tave išmokti kūrybingai mąstyti, išbandyti šimtus variantų. Be to, tai puikus būdas keliauti, atrasti ir grožėtis nuostabiu pasauliu bei sutikti neįtikėtinų asmenybių“, – teigia fotografas.

Mike'o pasiteiravus, kas gi būtų jo svajonių fotografijos objektas – gal Everesto viršūnė ar Amazonės miškai, o galbūt Sacharos dykuma, jis tik nusišypso: „Labiausiai norėčiau nufotografuoti savo anūką. O gal net ir proanūkį.“ Fotografas, apkeliavęs ir įamžinęs kone visus įspūdingiausius beribio Amerikos žemyno kampelius, savo karjerą norėtų užbaigti taip, kaip ją ir pradėjo – fotografuodamas pačius brangiausius žmones. Kas žino, galbūt jo atžalos pratęs Reyfmanų giminės tradiciją ir taps dar viena peizažo fotografų karta jo šeimoje. ◘

◘ **Svarbiausia** peizažo fotografijoje nuotaika, be jos nė vienas kadras nėra vertingas. Auksinės valandos: Amerikos pietvakariuose geriausia fotografuoti vidury dienos, kai saulės spindulių pluoštai pro juos prasiskverbia ir atsispindi nuo skirtingų uolos kraštų, kiekvienąkart įgaudami vis naują atspalvį. O štai Aliaskoje vasaros pradžioje – per baltąsias naktis – galima fotografuoti visą naktį.

◘ **Pavojai:**
Grizliai Kanados miškuose
Bryce nacionaliniame parke Jutoje, temperatūra siekė beveik 30 laipsnių šalčio, o vėjo greitis viršijo 40 km/val.
Kolegos skrydis nuo Kanados Rockies ledlaukio, kurio plotas 325 km ir kuris iškilęs virš jūros lygio1,8 km.

◘ **Technika:**
Naudoju poliarizacinius filtrus, šviesinančius dangų ir lapus ar skaidrinančius vandenį, bei neutralaus tankumo (ND) filtrus, sulėtinančius vandens tėkmę ir dramatizuojančius debesų judėjimą.